

ประชุมเสวนาวันภาษาแม่สากล ครั้งที่ 7

“นโยบายพหุภาษาเพื่อพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ทั่วถึงและยั่งยืน”

Inclusive Multilingual Policy for Sustainable Development in Education Well-being and Peace

วันพฤหัสบดี ที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

หลักการและเหตุผล

“ภาษา” เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สำคัญของมนุษยชาติซึ่งสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Mother Tongue หรือ Mother Language ตรงกับคำว่า “ภาษาแม่” ในภาษาไทย จากการศึกษาและสำรวจทางภาษาที่ผ่านมามีมากกว่า 7,000 ภาษา โดยนอกจากหน้าที่หลักของภาษาในการเป็นเครื่องมือสื่อสาร การเรียนรู้ และถ่ายทอดความคิดของกลุ่มชนแล้ว ภาษายังเป็นแหล่งสะสมภูมิปัญญาและองค์ความรู้ท้องถิ่นและเป็นสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของคนในกลุ่มชนเหล่านั้นอีกด้วย

“วันภาษาแม่สากล” หรือ International Mother Language Day (IMLD) เป็นวันที่ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ได้กำหนดให้ตรงกับวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นวันแห่งการเฉลิมฉลองความสำคัญของภาษาแม่ในกลุ่มชนต่างๆ ทั่วโลกเพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมในแต่ละประเทศ ซึ่งการอยู่ร่วมกันและเรียนรู้ภาษาประเพณีและวัฒนธรรมของผู้อื่นจะนำมาซึ่งทัศนคติที่ดีต่อกันและการร่วมกันพัฒนาชุมชน ประเทศ และสังคมโลกในทุกๆ ด้าน ผ่านความเข้าใจในต้นทุนทางภาษาและวัฒนธรรมของตนเองและเพื่อนมนุษย์

ในปีนี้อัครราชทูตยูเนสโก UNESCO กำหนดให้วันภาษาแม่สากลประจำปี 2019 เป็นปีที่ให้ความสำคัญของภาษาพื้นเมืองในฐานะของการเป็นเครื่องมือสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน การสร้างสันติภาพและความสมานฉันท์ของกลุ่มชนพื้นเมืองทั่วโลก โดยกำหนดเป็นหัวข้อ “Indigenous languages matter for development, peace building and reconciliation” ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ “ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน : รักษาคุณค่าของสังคม พหุวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ” ตามนโยบายภาษาแห่งชาติของไทย (ฉบับร่างปี 2558) โดยราชบัณฑิตยสถาน นโยบายภาษาแห่งชาติดังกล่าว มีเป้าหมายที่จะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้กับสังคมไทย โดยส่งเสริมการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกคนในผืนแผ่นดินไทยสามารถสื่อสาร รับรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ควบคู่กับส่งเสริมการใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศและให้คนไทยทุกคน รวมทั้งกลุ่มคนต่าง ๆ และคนด้อยโอกาสมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีในประเทศไทย มีการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชุมชน อีกทั้งเสริมสร้างศักยภาพได้อย่างเต็มที่ อันจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำแตกต่างที่มีอยู่ในสังคมไทย และนำไปสู่การอยู่

ร่วมกันในสังคมพหุภาษาพหุวัฒนธรรมอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความปรองดองและความสามัคคีของคนในชาติ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2559) ซึ่งหากนโยบายภาษาแห่งชาติประกาศใช้อย่างเป็นทางการแล้วจะเป็นการช่วยกำหนดแนวทางการศึกษาภาษาต่าง ๆ ที่มีใช้อยู่ภายในประเทศ และภาษาต่าง ๆ ที่ใช้ติดต่อกับต่างประเทศ

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต เป็นหน่วยงานในสังกัดของ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล มีการทำงานวิจัยและงานวิชาการด้านภาษาแม่หรือภาษาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนมาเป็นระยะเวลา 15 ปี โดยร่วมงานกับชุมชนภาษาแม่ในประเทศไทยจำนวนมากกว่า 27 กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย และขยายการทำงานนอกรอบกลุ่มไปถึงกลุ่มข้ามชาติในประเทศไทย เพื่อศึกษา รวบรวม ฟื้นฟูระดับภาษาแม่และส่งเสริมผู้ใช้ภาษาแม่/ภาษาท้องถิ่นให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนสังคม และประเทศชาติ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนให้สังคมไทยเป็นสังคมพหุภาษา-วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจากนโยบายภาษาแห่งชาติโดยราชบัณฑิตยสภา

เนื่องในการครบรอบ 19 ปีแห่งการเฉลิมฉลอง “วันภาษาแม่สากล” ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ ภาคีเครือข่ายหลายส่วน ได้แก่ องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), มูลนิธิรักษ์ไทย, มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ องค์กรยูเนสโก (UNESCO) ร่วมกันจัด การประชุมเสวนาเพื่อเฉลิมฉลองวันภาษาแม่สากล ครั้งที่ 7 ในหัวข้อ “นโยบายพหุภาษาเพื่อพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ทั่วถึงและยั่งยืน” ในวันพฤหัสบดี ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงพลังแห่งความหลากหลายทางภาษาในวาระของวันภาษาแม่สากลซึ่งมีการจัดกิจกรรมทั่วโลก รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายภาษาเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสันติภาพและความสมานฉันท์ที่ยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษาท้องถิ่นได้รู้ถึงพลังของการขับเคลื่อนนโยบายภาษาผ่านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ยั่งยืน
2. เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่น นักวิชาการ และภาคีเครือข่ายร่วมกันนำเสนอผลงานเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม
3. เพื่อเฉลิมฉลองวันภาษาแม่สากลและส่งเสริมความหลากหลายทางภาษา-วัฒนธรรมซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ยั่งยืนต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 100 คน ประกอบด้วย

1. ตัวแทนนักวิจัยจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้แก่ กลุ่มมลายูถิ่น, กลุ่มขมุ, กลุ่มปืซู, กลุ่มโล้, กลุ่มไทดำ, กลุ่มม้ง, กลุ่มปรี, และนักวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่มีความสนใจ

2. ภาศึ่เครือ่ช่ย ผู้สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และเครือ่ช่ยการทำงานวิจัยหลายภาคส่วน ได้แก่ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), มูลนิธิรักษ์ไทย, มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น, องค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children), มูลนิธิหมู่บ้านเด็ก เปสตาล็อซซี (Pestalozzi Children's Foundation: PCF) และ องค์การยูเนสโก (UNESCO)

3. อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา
4. นักช่ย และสื่อมวลชนด้านการพัฒนาการศึกษาและกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย
5. ผู้สนใจทั่วไป

วัน เวลา สถานที่

วันพฤหัสบดีที่ 21 กุมภาพันธ์ 2562

ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ชั้น 2 อาคารสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธรณชล จังหวัดนครปฐม

เบอร์ติดต่อ 02-8002308 – 14 ต่อ 3217

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนท้องถิ่น และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับภาษาท้องถิ่นได้ทราบถึงนโยบายภาษาและเกิดแนวทางการทำงานเพื่อการพัฒนาภาษาแม่ในชุมชนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ยั่งยืน
2. ผู้เข้าร่วมเกิดความตระหนักในความสำคัญของความหลากหลายทางภาษาในสังคม ตลอดจนถึงเกิดภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่น ศรัทธา ในการทำงานฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำไปสู่การสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคมต่อไปในอนาคต
3. เกิดการสร้างเสริมพลังใจในการทำงานของคณะวิจัยภาษาท้องถิ่นทั้งที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานและเริ่มต้นดำเนินงาน
4. เกิดเครือ่ช่ยระหว่างนักวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ รวมทั้งเครือ่ช่ยในระดับหน่วยงานและองค์กรผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อการพัฒนาต่อยอด

กำหนดการ (ดูเอกสารแนบในหน้าถัดไป)

กำหนดการประชุมเสวนาวันภาษาแม่สากล ครั้งที่ 7

“นโยบายพหุภาษาเพื่อพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ทั่วถึงและยั่งยืน”

Inclusive Multilingual Policy for Sustainable Development in Education Well-being and Peace

วันพฤหัสบดี ที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

- 08.30 – 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 – 09.20 น. พิธีเปิดการประชุม
- กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม
- โดย *รศ.ดร.ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์*
- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
- กล่าวรายงาน
- โดย *ดร.มรินต้า บุรรุ่งโรจน์*
- ประธานศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
- กล่าวเปิดการประชุม
- โดย *ศาสตราจารย์ นายแพทย์ บรรจง มไหสวริยะ*
- รักษาการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
- 09.20 – 09.30 น. การแสดงเปิดการประชุม
- 09.30 – 09.40 น. International Mother Language day 2019 theme
- โดย ผู้แทนจากองค์กร UNESCO
- 09.40 – 09.50 น. UNICEF กับการพัฒนาการศึกษาเพื่อสันติภาพที่ยั่งยืน
- โดย ผู้แทนจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ UNICEF
- 09.50 – 10.00 น. Mother Language and Peace building in Bangladesh
- โดย ผู้แทนจากสถานทูตบังคลาเทศ
- 10.00 – 10.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.15 – 11.30 น. เสวนาระดับชาติ เรื่อง “นโยบายพหุภาษาเพื่อพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ยั่งยืน” โดยคณะวิทยากร
- รองศาสตราจารย์ ดร.โคทม อารียา
- ที่ปรึกษาสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

- **คุณดนัย มุสา**

รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

- **ดร. รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์**

เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

- **ดร.จิรภัทร ไตรเอกภาพ**

รักษาการหัวหน้ากลุ่มติดตามและประเมินผล

ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.)

- **ดร. มุคคิสิ คอลออาแซ**

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปงตา อ.รามัน จ.ยะลา

- **อาจารย์ศักดิ์ดา แสนมี**

ผู้อำนวยการสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย

- **ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์**

ประธานที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา – วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต

ดำเนินรายการโดย **ดร.ยุเนี่ยนสาสมิต้า สาเมาะ**

นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

11.30 – 12.00 น.

กิจกรรมซักถาม แลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็น (พูดคุย – เขียน)

“นโยบายพหุภาษาเพื่อพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ยั่งยืน”

12.00 – 13.00 น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน ณ ห้องพุทธศิลป์ ชั้น 1

13.00 – 14.10 น.

เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์งานวิจัยด้าน “การพัฒนาภาษา กับ การพัฒนาการศึกษา คุณภาพชีวิต และสันติภาพที่ยั่งยืน” ร่วมกับภาคีเครือข่ายสนับสนุน

เวทีที่ (1) กลุ่มโครงการเพื่อการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(สกว.วิจัยเพื่อท้องถิ่น) 40 นาที (รวมซักถาม)

โดย กุมารี ลาภอาภรณ์, อัจฉราภรณ์ ถาวรพัฒน์ และ รณกร รักษ์วงศ์

พี่เลี้ยงคณะวิจัยเพื่อท้องถิ่นโหนดภาษา และ ตัวแทนนักวิจัย 5 กลุ่มชาติพันธุ์

- กลุ่มขมุ จังหวัดเชียงราย

- กลุ่มปืซู จังหวัดเชียงราย

- กลุ่มไส้ จังหวัดสกลนคร

- กลุ่มมอแกน จังหวัดพังงา

- กลุ่มอูร์กลาไวจ จังหวัดกระบี่

เวทีที่ (2) โครงการเสริมสร้างพลังสตรี กลุ่มมัล, ปรีย, มัง ผ่านการรู้หนังสือตาม

อัยาศัยในภาคเหนือของประเทศไทย จังหวัดน่าน (มูลนิธิริษัทไทย) 15 นาที

โดย อ.ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ (หัวหน้าโครงการ), ตัวแทนครู, แกนนำสตรี และ

กรรมการ สอนสมฤทธิ์ และคณะ จากมูลนิธิริษัทไทย จังหวัดน่าน

**เวทีที่ (3) โครงการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กข้ามชาติ (TSL) และ
โครงการบ้านแรกอ่าน (First Read) (Save the Children Thailand) 15 นาที**

โดย ดร.มิรินต้า บุรรุ่งโรจน์ (หัวหน้าโครงการ TSL ระนอง)

มัชญ์ตัน มาโซ จนท.ประสานงาน (โครงการ First Read ปัตตานี)

แก้วตา แสงสุข ฝ่ายการศึกษาและคณะ จาก Save the Children Thailand

Kate McDermott ผู้เชี่ยวชาญการศึกษา จาก Save the Children International

14.10 – 14.20 น. ชัก-ถาม แลกเปลี่ยนเพิ่มเติม

14.20 – 14.45 น. ก้าวต่อไปของการทำงานวิจัยภาษาแม่และวัฒนธรรมท้องถิ่นในประเทศไทย

- **คลังข้อมูลดิจิทัลของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย**

โดย ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อั้งสิทธิพนพร

(Newton Fund, TRF and British Council Thailand)

- **การจัดการศึกษาแบบทวิภาษาและพหุวัฒนธรรมในกลุ่มชาวเล**

โดย ดร.มิรินต้า บุรรุ่งโรจน์ และ สุรพร สุริยมณฑล

(Pestalozzi Children Foundation)

14.45 – 15.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง

15.00 – 15.30 น. **ทิศทางการขับเคลื่อนการทำงานภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศ**

โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

15.30 – 16.00 น. **กล่าวปิดการประชุม โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์**

ประธานที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต

*** กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม